

Branschrekommendationer beträffande spannmålshandelns* hantering av DON-problematik i skörd 2011.

Bakgrund

De senaste åren har problemen med mykotoxinet DON (Deoxynivalenol) ökat. Den svenska spannmålshandeln enades under försommaren 2011 därför om att gemensamt, genom ett provtagningsprojekt i växande gröda strax innan tröskning, tidigt söka identifiera eventuella problem i 2011 års skörd. I första hand har projektet omfattat havre, men även en del veteprover har tagits ut. Syftet är att genom tidig information och ett gemensamt synsätt underlätta hantering, sortering och handel samt även skapa förutsättningar för en god kommunikation med olika berörda intressenter. Vid ett möte den 19 augusti 2011 konstaterades att det i Västergötland, Värmland och Dalsland finns betydande problem med halter av DON som överskrider gränsvärdet och att dessa områden är att betrakta som högriskområden. För att underlätta situationen för alla berörda, enades handeln om att ta fram en Branschrekommendation enligt följande.

1. Gränsvärden

För grynhavre gäller ett lagstadgat gränsvärde om 1750 µg/kg (ppb). För foderhavre finns det ett riktvärde på 8000 µg/kg (ppb). Detta riktvärde skall hanteras som ett gränsvärde, dvs partier som ligger över detta värde skall hanteras som otjänliga för foderändamål.

2. Provtagning

Alla skördeleveranser av havre från lantbrukare i områdena som i provtagningsprojektet bedömts vara högriskområden, skall provtas. Även redan levererade partier bör provtas för DON.

I dagsläget kommer två huvudmetoder att användas för DON-analyser. Det vanligaste laborietestet är ett så kallat Elisa-test, som bl. a. utförs av Eurofins. Det finns också ett snabbtest i marknaden som bygger på samma princip, där marknadens aktörer själva kan göra analyser med hjälp av provstickor.

Partier som kan lagras på gård kan lämpligen provtas i förväg. Då underlättas både logistik och sortering samtidigt som kostnaderna kan hållas nere för alla parter.

3. Sortering

Havre från 2011 års skörd skall sorteras i tre olika fraktioner, som därmed också utgör tre olika grundkvaliteter för handeln med havre. Dessa fraktioner är följande.

- a) Grynhavre- vara som förutom grundläggande grynhavrekvalitet har ett DON-värde på högst 1750 µg/kg (ppb).
- b) Foderhavre- vara som förutom grundläggande kvalitet har ett DON-värde på mellan 1750 µg/kg (ppb) och 8000 µg/kg (ppb)
- c) Bränslekärna-vara som har ett DON-värde över 8000 µg/kg (ppb)

4. Avräkning

De prover som tas ut skall vara avräkningsgrundande och baseras på de tre olika fraktioner som nämns under p.3

5. Ekologiska produkter

Ekologiska produkter skall i DON-hänseende hanteras på samma sätt som konventionell vara

6. Områden utanför högriskområden

Även aktörer utanför högriskområdena uppmanas att utifrån egen riskbedömning provta och analysera havreleveranser med avseende på DON.

I takt med att informationsunderlaget förändras kan dessa rekommendationer löpande komma att ändras ifråga om bl a grödor och områden.

* Lantmännen, Svenska Foder AB samt medlemmar i Föreningen Foder och Spannmål.